

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2023 m. gegužės 15 d.
(OR. en)

9135/23

JEUN 84
SUSTDEV 73
SOC 303
EDUC 157
EMPL 201

POSĖDŽIO REZULTATAI

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Delegacijoms

Dalykas: Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų
išvados dėl socialinio tvarios Europos jaunimui aspekto

Delegacijoms pridedamos pirmiau nurodytos išvados;

šias išvadas Taryba patvirtino 2023 m. gegužės 15–16 d. posėdyje (švietimas, jaunimas, kultūra ir sportas).

Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl socialinio tvarios
Europos jaunimui aspekto

TARYBA IR TARYBOJE POSĖDŽIAVĘ VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

PRIMINDAMI:

1. kad Europos Sąjungos jaunimo strategijos priede nurodytais Europos jaunimo tikslais #3 ir #10, atitinkamai „Įtraukios visuomenės“ ir „Tvari žaliaji Europa“, siekiama „užtikrinti visų jaunuolių įgalėjimą ir įtraukti visuomenėje“ ir „sukurti visuomenę, kurioje visi jaunuoliai aplinkos požiūriu būtų aktyvūs, apsišvietę ir prisidėtų prie pokyčių savo kasdiniame gyvenime“¹;

¹ Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucijos dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (OL C 456, 2018 12 18) 3 priedas.

2. kad jaunuoliai yra galinga pokyčių ir inovacijų varomoji jėga² ir esminiai partneriai įgyvendinant Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir kitus daugiašalius susitarimus bei priemones, įskaitant Paryžiaus susitarimą dėl klimato kaitos³ ir Europos žaliąjį kursą⁴. Be to, JT darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m.⁵ pakartotas principas, kad niekas nebus paliktas nuošalyje. Pagal JT vaiko teisių konvenciją kiekvienas vaikas turi teisę laisvai reikšti nuomonę visais su juo susijusiais klausimais⁶. Jaunuoliai turi teisę prasmingai dalyvauti rengiant, įgyvendinant, stebint ir vertinant politikos priemones, darančias poveikį jiems ir plačiajai visuomenei, taip pat vykdant su jomis susijusią tolesnę veiklą⁷;
3. kad pripažįstama, jog vienas iš patikimo politikos formavimo kertinių asmenų yra kartų dialogas ir atsakomybė⁸, kad pripažįstamas esminis jaunimo vaidmuo vykdant aplinkosaugos veiksmus ir tai, jog svarbu akcentuoti pažangą, padarytą skatinant prasmingą jaunimo įtraukimą⁹;

² Tarybos išvados „Visapusiškas požiūris siekiant sparčiau įgyvendinti JT darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. Tobulinamasis atkūrimas po COVID-19 krizės“ (dok. 9850/21).

³ Jungtinės Tautos, Paryžiaus susitarimas, 2015 m.

⁴ Europos Komisija, Komisijos komunikatas „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 final.

⁵ „Keiskime mūsų pasaulį: Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų“, leidėjas: JT Generalinė Asamblėja, A/RES/70/1.

⁶ Jungtinės Tautos, Vaiko teisių konvencija. Generalinės Asamblėjos rezoliucija 44/25.

⁷ Tarybos išvados dėl jaunimo pilietinių erdvių, palengvinančių prasmingą jaunimo dalyvavimą, išsaugojimo ir kūrimo (2021/C 501 I/04).

⁸ Tarybos išvados dėl kartų aspekto propagavimo jaunimo reikalų srityje siekiant skatinti dialogą ir socialinę sanglaudą (2022/C 495/03).

⁹ *Stockholm +50, The Global Youth Policy Paper: Third Official version* (susitikimas „Stokholmas +50“, Visuotinės jaunimo politikos dokumentas, trečioji oficiali redakcija), 2022 m. gegužės mėn.

4. 2022 m. – Europos jaunimo metai¹⁰ suteikė postūmį užtikrinti jaunuolių įgalėjimą ir remti jaunuolius, įskaitant mažiau galimybių turinčius jaunuolius, kad jie įgytų atitinkamų žinių ir kompetencijų ir galėtų tapti aktyviais ir angažuotais piliečiais ir pokyčių dalyviais. 2022 m. gruodžio 6 d. įvykusioje Europos jaunimo metų baigiamojoje konferencijoje „Ateitis – mūsų!“ politikos formuotojai ir jaunimo reikalų suinteresuotieji subjektai pakartojo bendrą įsipareigojimą integruoti jaunimo perspektyvą formuojant politiką ir didinti jaunimo dalyvavimą politikos formavimo procesuose. Taip pat buvo paraginta daugiau dėmesio skirti prevencinei sveikatos priežiūrai, kovai su psichikos sveikatos problemomis bei vienišumu, taip pat aktyvesniam dalyvavimui organizuotoje sporto veikloje;

SUVOKDAMI, KAD:

5. norint užtikrinti pažeidžiamų visuomenės grupių įgalėjimą, būtina spręsti su darnaus vystymosi socialiniu aspektu¹¹ susijusius klausimus. Darnaus vystymosi klausimai yra neatsiejamai tarpusavyje susiję. Socioekonominė ir demokratinė atskirtis yra glaudžiai susijusios ir lemia tai, koku mastu jaunuoliai gali įsitraukti į darnaus vystymosi veiksmus. Norint užtikrinti sąžiningą, darnų ir įtraukų vystymąsi pasitelkiant demokratinius procesus, reikia atsižvelgti į visas perspektyvas ir nuomones, laikantis žodžio laisvės ir spaudos laisvės principų ir vykdant įtraukius procesus visais lygmenimis;
6. grupę, kurią apibrėžiame kaip „jaunimą“, sudaro įvairiausios tapatybės asmenys, kurių gebėjimai, poreikiai, norai, išteklių bei interesai skiriasi, kurie susiduria su skirtingais iššūkiais, turi skirtingų galimybių ir yra kilę iš įvairios švietimo, kultūrinės, geografinės, ekonominės ir socialinės aplinkos. Šie skirtumai daro poveikį jų interesams, galimybėms ir gebėjimui įsitraukti į darnaus vystymosi ir aplinkos srities veiksmus;

¹⁰ 2021 m. gruodžio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2021/2316 dėl Europos jaunimo metų (2022 m.) (OL L 462, 2021 12 28, p. 1–9).

¹¹ „Darnaus vystymosi socialinio aspekto“ apibrėžtį žr. priedo II priede.

7. tokie veiksniai kaip gyventojų tankumo ir demografinės struktūros skirtumai, t. y. tarp miesto, kaimo ir atokių, periferinių, mažiau išsivysčiusių vietovių ir atokiausių regionų, taip pat daro poveikį jaunimo galimybei naudotis tvaria infrastruktūra ir jos prieinamumui;
8. COVID-19 pandemija, Rusijos Federacijos agresijos karo prieš Ukrainą sukelta energetikos krizė ir klimato krizė atskleidė nelygybę mūsų visuomenėse, nes šios krizės skirtingai paveikė jaunimo grupes, o kai kurias iš jų paveikė neproporcingai. Per šias krizes tapo dar akivaizdžiau, kad mažiau galimybių turintys jaunuoliai turi nelygias galimybes naudotis žmogaus teisėmis, pavyzdžiui, įgyti išsilavinimą ir naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis. Jaunuolių atsparumui ir tvaraus gyvenimo galimybėms yra itin svarbios išankstinės sąlygos, pavyzdžiui, psichikos ir fizinė sveikata, gyvenimo ir būsto sąlygos, formaliojo bei neformaliojo mokymosi ir savišvietos prieinamumas, darbo galimybės ir laisvalaikio veikla;
9. kalbant apie darnų vystymąsi, demokratija ir žmogaus teisės yra nedalomos, nes klimato kaita daro neproporcingą poveikį pažeidžiamoje padėtyje esančioms marginalizuotoms grupėms. Mažiausiai išteklių turintiems žmonėms sunkiausia prisitaikyti prie su klimatu susijusių pokyčių¹², taip pat labiau tikėtina, kad asmenys, kuriems gresia skurdas, patirs didesnę riziką nukentėti nuo taršos ir aplinkos problemų¹³. Be to, jaunuoliams, kurie dėl skirtingų priežasčių yra priklausomi nuo gamtos išteklių, kad galėtų dirbti, gyventi ar sekti savo kultūrinėmis tradicijomis, klimato kaita gali daryti tokį neigiamą poveikį, kad kyla pavojus jų gebėjimui kurti savo gyvenimą¹⁴;

¹² Jungtinės Tautos, *World Youth Report* (Pasaulinė jaunimo reikalų ataskaita) (2020 m.).

¹³ Eurostatas, *Quality of life indicators - natural and living environment* (Gyvenimo kokybės rodikliai. Gamtinė ir gyvenamoji aplinka), 2022 m.

¹⁴ Komisijos komunikatas „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ (COM(2021) 82 final).

MANO, KAD:

10. visi jaunuoliai turėtų turėti geras gyvenimo sąlygas, užimtumo perspektyvas, gebėti kurti savo gyvenimą ir daryti įtaką politikos formavimui bei visuomenės vystymuisi. Jaunuoliai yra viena iš mūsų visuomenių stiprybių, taip pat individualių teisių turėtojai ir pokyčių dalyviai¹⁵;
11. jaunimo žiniomis, perspektyvomis ir patirtimi prisidedama prie tikslingesnių politinių sprendimų ir tai yra vertingi demokratinio proceso ištekliai. Jaunimo politikoje turėtų būti laikomasi dvejopo požiūrio: rengti ir formuluoti iniciatyvas tiesiogiai su jaunimu, jo naudai ir jo paties iniciatyva, užtikrinant aktyvų ir prasmingą jaunimo dalyvavimą, ir integruoti jaunimo politiką į visų sričių politiką;
12. ES jaunimo politika, įskaitant ES jaunimo dialogą, turėtų padėti kurti visoms esamoms ir būsimoms kartoms skirtą visuomenę, kurioje didžiausi uždaviniai, susiję su socialiniais klausimais, pavyzdžiui, skurdu, nesavanorišku vienišumu¹⁶, psichikos sveikata, darniu vystymusi ir klimato kaita, būtų aptariamai ir sprendžiami nebloginant pasaulinės padėties;
13. norint paskatinti tarpusavyje susijusių visuotinių iššūkių, su kuriais pasaulis susiduria, suvokimą ir padėti jaunuoliams įgyti žinių, įgūdžių ir kompetencijų, kurių reikia, kad būtų galima gyventi tvariau ir tiek individualiai, tiek kolektyviai prisidėti prie tvaresnės visuomenės, būtina didinti visų jaunuolių socialinę įtrauktį. Šiuo tikslu gali būti naudingos ES jaunimo programos „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpusas, taip pat kitos ES ir nacionalinės savanoriškos veiklos arba pilietinės tarnybos sistemos bei veikla, kai jų yra, taip pat piliečių dalyvavimo iniciatyvos;

¹⁵ Tarybos išvados „Jaunimo, kaip pokyčių dalyvio, įsitraukimo siekiant apsaugoti aplinką skatinimas“ (2022/C 159/07).

¹⁶ „Vienišumo“ apibrėžtį žr. priedo II priede.

14. norint užtikrinti, kad visi jaunuoliai galėtų įsisavinti informaciją, išsiugdyti tvarų elgesį ir atlikti savo, kaip pokyčių dalyvių ir informuotų piliečių, vaidmenį, visi jaunuoliai turėtų turėti galimybę gauti patikrintos faktiniais duomenimis grindžiamos informacijos ir duomenų, parengtų jaunimui suprantamu bei prieinamu būdu ir įvairiomis kalbomis;

AKCENTUOJA:

15. kad dėl tokių iššūkių kaip COVID-19 pandemija, klimato kaita ir biologinės įvairovės nykimas būtina kuo plačiau bendradarbiauti visais lygmenimis, užtikrinant prasmingą ir veiksmingą jaunimo dalyvavimą;
16. kad reikia visais lygmenimis labiau įtraukti jaunimą į darnaus vystymosi politiką, kad būtų išnaudotas jo potencialas ir kūrybiškumas, pripažįstant, kad investicijos į jaunimą yra patikimas svertas kuriant tvarią ateitį. Visuomenėje reikia su darniu vystymusi susijusio dialogo etikos ir socialiniais klausimais, tiek tarp jaunimo, tiek tarp skirtingų kartų, pasitelkiant, pavyzdžiui, kartų dialogą, nes tai labai svarbu norint puoselėti viltį ir ugdyti įvairių perspektyvų bei realijų supratimą ir pagarbą joms;

17. kad daugelis Europos jaunuolių suvokia jiems rūpinus tvarumo ir aplinkos klausimus ir yra susitelkę, kad jie būtų sprendžiami. Tuo pat metu esama jaunuolių, kurie nedalyvauja sprendžiant visuomeninius klausimus. Jaunuolių susitelkimo ir dalyvavimo lygis skiriasi priklausomai nuo skirtingų veiksnių, tokių kaip, pavyzdžiui, galimybė gauti informaciją, išsilavinimas, socioekonominė padėtis ar geografinė buvimo vieta. Skirtingoms jaunuolių grupėms reikia skirtingo paskatinimo ir paramos, kad jie galėtų dalyvauti visuomenės vystymesi. Todėl sprendžiant tokius klausimus kaip darnus vystymasis, žmogaus teisės, lyčių lygybė, lygios galimybės, socialinis teisingumas ir klimato kaita būtina laikytis holistinio požiūrio ir plėtoti įtraukius bei dalyvavimu grindžiamus veiksmus;
18. kad teikiant formaliosiose struktūrose nedalyvaujantiems jaunuoliams informaciją ir paramą labai svarbios yra jaunimo organizacijos, darbas su jaunimu ir kita neformaliojo mokymosi ir savišvietos veikla, kuri dažnai papildo valdžios institucijų visais lygmenimis teikiamas paslaugas;

ATKREIPIA DĖMESĮ Į:

19. 2023 m. kovo mėn. įvykusios ES jaunimo konferencijos dalyvių žinią apie tai, kad svarbu suteikti jaunuoliams patikimą, prieinamą ir patogią naudotis informaciją, taip pat galimybę dalyvauti tiek formaliajame, tiek neformaliajame švietime tvarumo ir klimato kaitos klausimais. Taip pat atkreipia dėmesį į jų žinią apie tai, kad, norint užtikrinti jaunuolių įgalėjimą suteikiant jiems būtiną informaciją, žinias ir priemonių, susijusių su įsitraukimu į darnią ir įtraukią praktiką, svarbu laikytis kartų solidarumu grindžiamų ir tarpdalykinių požiūrių;

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ ATITINKAMAI LYGMENIMIS:

20. suteikti jaunimo organizacijoms ir jaunuoliams, įskaitant nepakankamai atstovaujamas jaunuolių grupes, galimybę naudotis prieinamomis, tvariomis ir daugiapakopėmis valdymo struktūromis¹⁷ bei galimybėmis laikantis esamos geriausios praktikos, pvz., Europos Tarybos parengto Piliečių dalyvavimo sprendimų priėmimo procese gerosios praktikos kodekso¹⁸, kad būtų sudarytos sąlygos prasmingam dalyvavimui ir būtų lengviau naudotis prieinamais mechanizmais grįžtamajam ryšiui užtikrinti ir tokių procesų vertinimui atlikti;
21. neformaliu būdu skatinti jaunimo darbuotojų švietimo galimybes, kad jie galėtų įgyti žinių, įgūdžių ir kompetencijų, būtinų jų veiklai sprendžiant socialinės įtraukties ir darnaus vystymosi klausimus;
22. skatinti plėtoti pedagogų¹⁹, įskaitant jaunimo darbuotojus, mokymo ir profesinio mokymosi galimybes, kad jie galėtų geriau informuoti bei šviesti visus jaunuolius ir užtikrinti jų įgalėjimą darnaus vystymosi klausimais, o jaunuoliai turėtų galimybę kasdieniame gyvenime priimti informacija grindžiamus bei darnius sprendimus ir įtraukti juos į sprendimų priėmimo procesą;

¹⁷ Tarybos išvados dėl daugiapakopio valdymo stiprinimo skatinant jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose (2021/C 241/03).

¹⁸ Europos Taryba, *Code of good practice for civil participation in decision-making processes* (Piliečių dalyvavimo sprendimų priėmimo procese gerosios praktikos kodeksas), CONF/PLE(2009)CODE1.

¹⁹ „Pedagogo“ apibrėžtį žr. priedo II priede.

23. siekiant gerinti jaunuolių sveikatą, gerovę ir gyvenimo kokybę ir tokiu būdu didinti visos visuomenės stiprumą ir atsparumą, teikti pirmenybę jaunuolių psichinei sveikatai ir gerovei, ypač pripažįstant, kad psichikos sveikatos problemos yra vienos iš didžiausių jaunuoliams kylančių sveikatos problemų²⁰, stiprinant žiniomis grindžiamą psichinės sveikatos propagavimą, didinant raštingumą psichikos sveikatos klausimais ir prevencijos pastangas įvairioje aplinkoje pasitelkiant tarpsektorinį požiūrį, taip pat skatinant ir plėtojant vienodas galimybes naudotis kokybiškomis sveikatos priežiūros paslaugomis, kurios yra integruotos, saugios ir orientuotos į žmones;
24. apsvarstyti galimybę tvarios infrastruktūros politikos srityje laikytis teisėmis grindžiamos jaunimo perspektyvos²¹, ypač kiek tai susiję su įperkamu ir prieinamu viešuoju transportu ir būstu, kad visiems jaunuoliams būtų suteikta tvarių ir ekologiškų galimybių;

PRAŠO VALSTYBIŲ NARIŲ IR EUROPOS KOMISIJOS, LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPŲ, SAVO ATITINKAMOSE KOMPETENCIJOS SRITYSE IR ATITINKAMAIŠ LYGMEINIMIS:

25. rengiant ir įgyvendinant būsimą politiką, susijusią su socialine įtrauktimi ir darniu vystymusi, atsižvelgti į 9-ojo ES jaunimo dialogo ciklo rezultatus;
26. užtikrinti visų jaunuolių galimybę naudotis savo teisėmis pagal tarptautines deklaracijas ir konvencijas, įtraukiant teisėmis grindžiamą jaunimo perspektyvą kai rengiamos, įgyvendinamos, stebimos ir vertinamos priemonės, darančios poveikį jaunimui visais lygmenimis. Svarbu, kad sprendimus priimančioms asmenims būtų sudarytos sąlygos įgyti būtiną kompetenciją ir naudotis tinkamomis priemonėmis įtraukimui ir dalyvavimu grindžiamiems sprendimų priėmimo procesams parengti;

²⁰ Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas, *Children and mental health: preventive approaches to anxiety and depression* (Vaikai ir psichikos sveikata. Nerimo ir depresijos prevencijos metodai), Leidinių biuras, 2021 m.

²¹ „Teisėmis grindžiamos jaunimo perspektyvos“ apibrėžtį žr. priedo II priede.

27. toliau remti mokslinius tyrimus ir analizę naudojantis esamomis priemonėmis, pavyzdžiui, jaunimo vikiu²², ir rengti suskirstytus duomenis apie tai, kaip socialinė atskirtis ir klimato kaita yra susijusios su jaunuolių psichikos sveikata, gerove ir gyvenimo sąlygomis, atsižvelgiant į galimą poreikį nustatyti naujus rodiklius ir stebėsenos mechanizmus socialinės atskirties ir klimato kaitos poveikiui įvertinti;
28. gerinti galimybes naudotis įvairiais dalyvavimo mechanizmais, pavyzdžiui, jaunimo tarybomis, jaunimo klausymais ir dalyvaujamosiomis konferencijomis, įskaitant ES jaunimo dialogą, taip pat skaitmeninėmis dalyvavimo priemonėmis, užtikrinant, kad daugiausia dėmesio būtų skiriama skirtingoms visuomenės jaunuolių grupėms, įskaitant neatstovaujamą ir nepakankamai atstovaujamą jaunuolių grupes, rūpimiems klausimams, kad jaunuoliai galėtų dalyvauti ir imtis vadovaujamo vaidmens tokiuose mechanizmuose;
29. išnaudoti visą programos „Erasmus+“, Europos solidarumo korpuso ir ESF+, įskaitant, kai taikytina, iniciatyvą ALMA, potencialą suteikiant visiems jaunuoliams galimybių dalyvauti įtraukesniuose ir tvaresniuose projektuose ir mobilumo veiksmuose, įskaitant mišrųjį mobilumą. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama mažiau galimybių turinčių jaunuolių dalyvavimui;

²² Jaunimo vikis yra Europos Komisijos administruojama internetinė platforma, kurioje pateikiama informacija apie Europos šalių jaunimo politiką.

PRAŠO EUROPOS KOMISIJOS, LAIKANTIS SUBSIDIARUMO PRINCIPO:

30. Europos lygmeniu, be kita ko, naudojantis Europos jaunimo portalu ir kitomis atitinkamomis informavimo priemonėmis, užtikrinti ilgalaikio informavimo apie ES politiką ir programas, susijusias su darniu vystymusi ir klimato kaita, taip pat Europos institucijų dalyvaujamuosius procesus, priemones, kurios būtų patogios jaunimui naudoti, įtraukios ir prieinamos, o informacija būtų pateikiama įvairiomis kalbomis;
31. sudaryti palankesnes sąlygas tarpusavio mokymosi veiklai darnumo ir įtraukties klausimais;
32. toliau skatinti ir remti tarpsektorinį požiūrį ir sinergiją su kitomis iniciatyvomis, pavyzdžiui, koalicija „Švietimas klimato labui“, Tarybos rekomendacija dėl mokymosi siekiant žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi²³ ir naujuoju europiniu bauhauzu.

²³ OL C 243, 2022 6 27, p. 1–9.

PAGRINDŽIAMIEJI DOKUMENTAI

Priimdami šias išvadas Taryba ir Taryboje posėdžiavę valstybių narių vyriausybės atstovai atsižvelgė į toliau nurodytus dokumentus.

- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Europos žaliasis kursas“, COM(2019) 640 final.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Klimato kaitai atsparios Europos kūrimas. Naujoji ES prisitaikymo prie klimato kaitos strategija“ (COM(2021) 82 final).
- Tarybos išvados „Visapusiškas požiūris siekiant sparčiau įgyvendinti JT darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. Tobulinamasis atkūrimas po COVID-19 krizės“ (dok. 9850/21).
- Tarybos išvados dėl jaunimo pilietinių erdvių, palengvinančių prasmingą jaunimo dalyvavimą, išsaugojimo ir kūrimo (2021/C 501 I/04).
- Tarybos išvados dėl kartų aspekto propagavimo jaunimo reikalų srityje siekiant skatinti dialogą ir socialinę sanglaudą (2022/C 495/03).
- Tarybos išvados „Jaunimo, kaip pokyčių dalyvio, įsitraukimo siekiant apsaugoti aplinką skatinimas“ (2022/C 159/07).

- Tarybos išvados dėl daugiapakopio valdymo stiprinimo skatinant jaunimo dalyvavimą sprendimų priėmimo procesuose (2021/C 241/03).
- Europos Taryba, *Code of good practice for civil participation in decision-making processes* (Piliečių dalyvavimo sprendimų priėmimo procese gerosios praktikos kodeksas), CONF/PLE(2009)CODE1.
- Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „Lygybės Sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija“ (COM(2021) 101 final).
- 2021 m. gruodžio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas (ES) 2021/2316 dėl Europos jaunimo metų (2022 m.) (*OL L 462, 2021 12 28, p. 1–9*).
- Europos Komisija, Užimtumo, socialinių reikalų ir įtraukties generalinis direktoratas, *Children and mental health: preventive approaches to anxiety and depression: European platform for investing in children* (Vaikai ir psichikos sveikata. Nerimo ir depresijos prevencijos metodai. Europos investicijų į vaikus platforma), Leidinių biuras, 2021 m.
- Eurostatas, *Quality of life indicators - natural and living environment* (Gyvenimo kokybės rodikliai. Gamtinė ir gyvenamoji aplinka), 2022 m. rugsėjo mėn.
- Europos Parlamentas, Taryba ir Europos Komisija, Tarpinstitucinė deklaracija dėl Europos socialinių teisių ramsčio (2017/C 428/09).
- 2021–2030 m. Jungtinių Tautų Europos ekonominės komisijos švietimo siekiant darnaus strategijos įgyvendinimo sistema.
- *JRC Science for Policy Report*, Baarck, J., Balahur-Dobrescu, A., Cassio, L.G., D’hombres, B., Pasztor, Z. and Tintori, G., *Loneliness in the EU. Insights from surveys and online media data* (Vienišumas ES. Išvalgos remiantis apklausomis ir internetinės žiniasklaidos duomenimis), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2021 m.
- EBPO, *Global Teaching InSights, Teaching for Climate Action – Summary of Insights* (Pasaulinės mokymo išvalgos. Mokymas klimato veiksmų srityje. Išvalgų santrauka), 2021 m.

- Europos Sąjungos Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų rezoliucija dėl Europos bendradarbiavimo jaunimo reikalų srityje sistemos: 2019–2027 m. Europos Sąjungos jaunimo strategija (*OL C 456, 2018 12 18*).
- *Stockholm +50, The Global Youth Policy Paper: Third Official version* (susitikimas „Stokholmas +50“, Visuotinės jaunimo politikos dokumentas, trečioji oficiali redakcija), 2022 m. gegužės mėn.
- „Keiskime mūsų pasaulį: Darnaus vystymosi darbotvarkė iki 2030 metų“; JT Generalinė Asamblėja, A/RES/70/1.
- Jungtinės Tautos, *World Youth Report* (Pasaulinė jaunimo reikalų ataskaita) (2020 m.).
- Jungtinės Tautos, Paryžiaus susitarimas, 2015 m.
- Jungtinės Tautos, Neįgaliųjų teisių konvencija. Sutarčių serija 2515, 2006 m.
- Jungtinės Tautos, Konvencija dėl teisės gauti informaciją, visuomenės dalyvavimo priimančioms sprendimams ir teisės kreiptis į teismus aplinkosaugos klausimais, Orhusas, 1998 m.
- Jungtinės Tautos, Vaiko teisių konvencija (1989 m.), Sutartis Nr. 27531, Jungtinių Tautų sutarčių serija, 1577, 12 str.
- Jungtinės Tautos, Visuotinė žmogaus teisių deklaracija, 1948 m.
- Jungtinės Tautos, Pasaulinės aplinkos ir vystymosi komisijos ataskaita '*Our common future*' (Mūsų bendra ateitis), [*Brundtland report* (Brundtland ataskaita)], A/42/427, 1987 m.

APIBRĖŽTYS

Šiose Tarybos išvadose taikomos toliau pateiktos terminų apibrėžtys.

Pedagogai: apima mokytojus (turinčius pagal nacionalinius teisės aktus ir praktiką pripažintą mokytojo ar lygiavertį statusą) ir instruktorius (visus asmenis, vykdančius vienos ar daugiau rūšių veiklą, susijusią su teoriniu ar praktiniu mokymu švietimo ar mokymo įstaigoje arba darbo vietoje). Tai apima bendrojo ugdymo įstaigose ir aukštosiose mokyklose dirbančius mokytojus, pradinio ir tęstinio profesinio mokymo sričių mokytojus, taip pat ikimokyklinio ugdymo bei priežiūros specialistus, andragogus ir jaunimo darbuotojus²⁴.

Vienišumas: vienišumas suvokiamas labai subjektyviai. Tai asmens suvokiamas norimo ir faktinio santykių tinklo nesutapimas. Jis išgyvenamas kaip labai neigiama patirti. Vienišumas – tai ne tik per mažas socialinių kontaktų skaičius *per se*, tai ir suvokimas, kad šie santykiai nėra pakankamai tenkinantys. Kitaip tariant, vienišumas reiškia ne tai, kad asmuo yra vienas, o tai, kad jis toks jaučiasi. Šiuo atžvilgiu vienišumas skiriasi nuo socialinės izoliacijos, kuri turi objektyvią konotaciją ir yra apibrėžiama kaip santykių su kitais žmonėmis nebuvimas ir (arba) labai mažas turimų prasmingų ryšių kiekis²⁵.

²⁴ Kaip apibrėžta Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvadose dėl jaunimo darbuotojų švietimo ir mokymo (*OL C 412, 2019 12 9*) ir Tarybos rekomendacijoje dėl mokymosi siekiant žaliosios pertvarkos ir darnaus vystymosi (*OL C 243, 2022 6 27*).

²⁵ *JRC Science for Policy Report*, Baarck, J., Balahur-Dobrescu, A., Cassio, L.G., D'hombres, B., Pasztor, Z. and Tintori, G., *Loneliness in the EU. Insights from surveys and online media data* (Vienišumas ES. Įžvalgos remiantis apklausomis ir internetinės žiniasklaidos duomenimis), Europos Sąjungos leidinių biuras, Liuksemburgas, 2021 m.

Teisėmis grindžiama jaunimo perspektyva²⁶: teisėmis grindžiama jaunimo perspektyva susieja nacionalinius jaunimo politikos tikslus su vaikų ir jaunimo teisėmis, nustatytomis tarptautinėse konvencijose, įstatymuose ir kituose teisės aktuose. Ji turėtų būti grindžiama moksliniais tyrimais bei statistiniais duomenimis ir ja turėtų būti siekiama sudaryti sąlygas įtraukti jaunimą į bendrą visuomenės vystymąsi, tiek jų pačių iniciatyva, tiek sprendimus priimančių asmenų iniciatyva. Teisėmis grindžiama jaunimo perspektyva gali veikti kaip metodas, kuriuo naudodamiesi sprendimus priimančys asmenys įgyja atitinkamų kompetencijų, kad priimdami sprendimus atsižvelgtų į jaunimo perspektyvą.

Darnaus vystymosi socialinis aspektas: darnus vystymasis paprastai apibrėžiamas kaip dabarties poreikius atitinkantis vystymasis nepakenkiant ateities kartų gebėjimui patenkinti savo pačių poreikius²⁷. Tam reikia patenkinti visų pagrindinius poreikius ir suteikti visiems galimybę įgyvendinti savo siekius gyventi geriau. Darnus vystymasis apima tris aspektus: ekonominį, socialinį ir aplinkos. Darnaus vystymosi socialinis aspektas grindžiamas pagrindinėmis teisingumo ir demokratijos vertybėmis, įskaitant veiksmingą visų žmonių naudojimąsi visomis žmogaus teisėmis: politinėmis, pilietinėmis, ekonominėmis, socialinėmis ir kultūrinėmis. 2021 m. Taryba dar kartą patvirtino, kad svarbu stiprinti darnaus vystymosi socialinį aspektą, kad būtų propaguojamos žmogaus teisės, lyčių lygybė, įtrauktis, žmogaus socialinė raida, socialinė sanglauda ir visų formų lygybė, taip pat socialinis dialogas, darbuotojų sveikata ir sauga bei deramas darbas²⁸.

²⁶ Švedijos jaunimo ir pilietinės visuomenės agentūra.

²⁷ Jungtinės Tautos, Pasaulinės aplinkos ir vystymosi komisijos ataskaita '*Our common future*' (Mūsų bendra ateitis), [*Brundtland report* (Brundtland ataskaita)], A/42/427, 1987 m.

²⁸ Tarybos išvados „Visapusiškas požiūris siekiant sparčiau įgyvendinti JT darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. Tobulinamasis atkūrimas po COVID-19 krizės“ (dok. 9850/21).